IV.

Křesťanské vychování

V RODINĚ.

OBSAH.

1. Rodičové, vychovávejte dítky své *něžně!*
2. Rodičové, vychovávejte dítky své *obětovně!*
3. Rodičové, vychovávejte dítky své *prozřetelně!*
4. Rodičové, nemějte *mazánka!*
5. Rodičové, vychovávejte dítky své *opatrně!*
6. Vychovávejte dítky své *s oddaností do vůle Boží!*
7. Rodičové, *vyučujte* dítky své *ve svatém náboženství!*
8. Rodičové, *bděte!*
9. Rodičové, *kárejte!*

VYDAVATEL:

BENEŠ METHOD KULDA,

kníž. arc. vikář, okresní školdozorce, farář Chlumský.

V PRAZE 1863.

Nákladem vlastním.

Důstojnému duchovenstvu!

„**Dnové jsou zlí!**“ Efes. 5, 16. Proto vznáším bratrskou prosbu: „Račte listy ty přísnému soudu Svému podrobiti, a nález bez obalu níže psanému sděliti, aby budoucně s nejmožnější dokonalostí podávalo se národu našemu katolickému, co v jeho pravém prospěchu jest. Račtež laskavě spisek tento a jeho předchůdce i jeho potomky v mocnou ochranu vzíti, a jemu přístupu zjednati tam, kde se dobrého účinku očekávati dá. Račtež otázky časové spisovati a níže psanému ku vydání svěřovati.“ Bližších zpráv podá ochotně

Beneš Method Kulda,
farář a vikář na Chlumu,
pošta: Sedlčany.

Nákladem knihkupectví **B. Stýbla** v Praze vyšly:

ŠKOLA A CÍRKEV.

Obsah.

1. Úvod.
2. Starší snaha po školství beznáboženském u nás.
3. Co a k čemu je škola národní?
4. Návrh nového zákona školského.
5. Jakým právem může škola Církvi se odejmouti.
6. Je-li odloučení školy od Církve prospěšné státu?
7. Co tomu říká učitelstvo?
8. Pod správou církevní školství prý se opozdilo.
9. Co by činila Církev, kdyby škola obecná stala se školou beznáboženskou?

Beneš Method Kulda,
kníž. arcib. vikář, okresní školní dozorce, farář Chlumský.

Cena 16 nkr.

IV.

Křesťanské vychování v rodinách.

Obsah.

1. Rodičové, vychovávejte dítky své *něžně!*
2. Rodičové, vychovávejte dítky své *obětovně!*
3. Rodičové, vychovávejte dítky své *prozřetelně!*
4. Rodičové, nemějte *mazánka!*
5. Rodičové, vychovávejte dítky své *opatrně!*
6. Vychovávejte dítky své *s oddanosti do vůle Boží!*
7. Rodičové, *vyučujte* dítky své *ve svatém náboženství!*
8. Rodičové, *bděte!*
9. Rodičové, *kárejte!*

Vydavatel:

Beneš Method Kulda,

kníž. arc. vikář, okresní školodozorce, farář Chlumský.

V PRAZE 1868.

Nákladem vlastním.

1.

Rodičové! vychovávejte dítky své něžně!

„Život vezdejší není než příprava. Příprava člověka záleží v nabývání moudrosti, ctnosti a pobožnosti."
(Komenského Didaktika.)

Shledání se a rozmluva ve věznici čtvrtu policejního.

Policejní sluha. „Tady se těšte druh s druhem, vy mladí kvítkové z čertových luhů!" Při tom Frantu v noci lapeného k Vávrovi již uvězněnému strčil a dvéře železné za nimi uzamknul. Obá vězňové teprvé za ranního šera na tvrdém lůžku podívali se sobě do očí.

Vávra. Sním-li nebo je to skutečná pravda? Co vidím? Františku, soudruhu mých školních let! Kde pak jsme se zde spolu octnuli? Jsi-li pak ty to? Znáš-li pak Vávru, kamaráda svého?

Franta. Kterak bych tě neznal? Vždyť jsme obá dvá panu učiteli ve škole nic dobrého nedělávali, a proto jsme tam u něho nejednou spolu jídávali papírové knedlíky!

Vávra. Víš-li, jak jsi jednou o polednách do pece zalezl, načernil si tam tváře a vsadil rendlík na hlavu; potom jsi vylezl z kuchyňky do světnice školní, a ti ubozí, co tam byli z vesnic přes po-

ledne, mohli dostat psotník; pan učitel vylítl od jídla — to byl rámus!

Franta. Inu ovšem, brachu! Ale na zlém místě sešli jsme se! Mne to už mrzí, že takové lajdácké živobytí vedu; nemohu si však pomoci, proto že jsem k tomu již od mladosti doma veden byl. Chceš-li, vypovím ti, jak mne rodičové vychovávali.

Vávra. Povídej, potom i já vyložím tobě, jaký základ položen byl v rodině k mé zpustlosti.

Franta. Když přemýšlím o svém živobytí a nazpět se ohlížím po své mladosti, živě připomínám sobě, kterak otec náš s námi nakládal. Bylo nás několik, ale po celý rok nezakusili jsme žádný od otce svého ani té nejmenší lásky; matku jsme brzo ztratili, a macecha byla macechou; nikdy jsme neodpočívali na srdci dobrého otce a dobré matky. Z těch něžných jmen, kteréž jen láska otcovská a mateřská vymysliti může, neslyšeli jsme ani slabiky; byliť jsme jako cizinci v kruhu rodiny, jako sirotci, jenž otce svého a matky své nepoznali. Vychovatelský způsob našeho otce byl — pouštěti na nás strach, nejvíce pak na mne. Kdykoliv se na nás podíval, pokaždé viděli jsme čelo zamračené. Já byl hoch čilý a někdy jsem mu řekl: „Ale tatínku, vy chcete, bychom již byli jako lidé dospělí, to nemůže býti, vždyť vy jste zajisté takovým nebyl, jakými nás chcete míti, když jste byl dítětem.“ — Ale hned zahřměl jeho strašný hlas: „Ticho! Ani muk!“ — Když jsme se k němu přívětivě tulili s dítěcí upřímností, ani si nás nevšíml, jako by byl mrtvý a necitelný pařez; ba obyčejně odstrkoval a zaháněl nás od sebe, jako dotěrné psíky. Když mu přišly vrtochy, neměl-li na tabák, neměl-li na bílou: hned jsme to my ubožátka

pocítili; jak jsme co vyvedli ve své dětské dovádivosti, tu netrestal nás s láskou, ale s tvrdostí a zuřivostí; co popadl, to popadl a tím tloukl, div nám outlé kosti nezpřerážel. Trest takový sprovázel hrozným proklínáním a nadáváním, až se nám vlasy na hlavě ježily, a my tiše prosili Boha, aby se to nesplnilo, co na nás táta svolával.

Říkával, že má při tom dobrý úmysl, že prý chce tou přísností docíliti, bychom byli hodni; že prý nám chce vštípiti úctu a bázeň; a to se mu podařilo, ale jak! My jsme se ho báli, ale nemilovali jsme ho; my jsme se před ním přetvařovali, ale nikdy jsme se nelepšili. On se domníval, že z nás budou děti hodné, ale my jsme byli pokrytci. Nejšťastnější jsme byli, kdykoliv se otec vyklidil někam z domu, aneb kdykoli jsme byli od něho vzdáleni; ale nejnešťastnější byli jsme, kdykoliv jsme musili býti v jeho společnosti. Já jsem si vždy jen přával: „Kéžby jen ten náš tatínek natáhl šupáky, aby to nesnesitelné otroctví přestalo!“ Rodičové v srdci mém lásku neprobudili, a proto jsem ani k nim lásky neměl. Když jsem později přišel k cizím lidem, nikde jsem nemohl vydržet, všude jsem něco vyvedl, ke každému byl jsem nevlídný, jako lajdák začal jsem celý otrhaný po světě se toulati, všady jsem rvačky sváděl, a při takové šarvátce dnes v noci na ulici mne lapli, a tak dostal jsem se do této prožluklé šatlavy. Již napřed cítím ten výprask, který odtud odnesu. Snad bych nebyl na takové cesty přišel, kdyby mě byli rodičové laskavě vychovávali. — A kterak ty, kamaráde, přišel jsi do mé společnosti?

Vávra. Milý Frantíku! Pokud paměť má sáhá, musím vyznat, že jsem byl pokažen hned v domácnosti, jako ty, ale zrovna opáčným způsobem. Mne

rodičové jen neustále chválili, všemu, co jsem dělal, obdivovali se. Když jsem něco zlého vyvedl, když jsem něco chytře ukradl, něco mlsal, nebo se dobře vylhal: ještě mi to pochválili, a jiným lidem to vypravovali dokládajíce: „To je obratný, chytrý hoch! Z toho bude něco kloudného! Ten nezůstane odpověď dlužen!“ Když na mne přišel někdo žalovat, toho jmenovali pomlouvačem, kterýž jen navádí. Já jsem brzy poznal, že mám rodiče své v kapse, a hned jsem toho začal zneužívati; dělal jsem, co jsem chtěl, neboť jsem věděl, že proti mně nikdo nic nevyžaluje a víry nedojde; a kdyby i vina má patrná byla, že jsou rodičové příliš slabí, než aby mne potrestali. Byl jsem s nimi jako kamarád; matce říkal jsem přezdívky, otcovi dával jsem nejedno jmeno, při kterém jsem zapomínal, čím otec mi jest, a čím já mu býti mám; dorostl jsem na ně v mistra. Neposlouchal jsem jich, ba naopak poroučel jsem jim. Když pak někdy přece jim toho již bylo mnoho, a započali užívati své právomoci, tu měl jsem také již svůj plán nachystaný; přestal jsem jim lichotit, dobře věda, že toho nesnesou. Když mne chtěli trestati, hrozil jsem, že jim uteku, že skočím do vody, neboť jsem věděl, že se o mne budou báti, že beze mne neobstojí, že mne budou hledati. Byl jsem přesvědčen, že ubozí slepě na mně visí, očí svých k mým rozpustilostem zamhuřují, a proto jsem neváhal zneužívati slepé jejich lásky, nepochybně věda, že pro mne není žádné metly a žádného trestu.

Tak jsem se kazil víc a více, až mi rodičové odumřeli. Nebyv uvyklý práci počal jsem se potloukati světem a živiti žebráním, a procházeje se dnes v noci po ulicích tohoto města, co člověk

podezřelý byl jsem zatknut, a nyní octnul jsem se zde v nuceném chládku.

Rodičové! milujte dítky své, aby sice lásku vaši cítily, ale nikdy nezpozorovaly, že jich slepě a nerozumně milujete. Nechte prosvítati tolik lásky, aby se v nich probudila láska vzájemná, ale opanujte každou slabost, kteráž by byla na ujmu vážnosti vaší. Buďte tolik přísní, pokud třeba, aby vás dítky ctily, aniž by se před vámi otrocky chvěly. Užívejte tolik důvěrnosti, aby dítky k vám zas byly důvěrny, ale netrpte, aby k vám byly opovážlivy, směly a drzy. Děti musejí poznati, že jsou rodičům příliš drahé, než aby na ně zbůhdarma něco připustili, ale zas také že nejsou do nich tak zaslepeni, aby se domnívali, že dítky jejich jsou bez všeliké viny; onyť se musejí přesvědčiti, jaké jest jejich chování, takové že bude s nimi nakládání; jsou-li děti hodny, že rodičové jsou k nim náchylni; jsou-li zlé, že musejí k nim býti přísnými.

Vychovávejte dítky své něžností od Boha vám do srdce vštípenou, rovněž tak vzdáleni jsouce ukrutné přísnosti, jako slabošského mazání a mazlení. Odejímáte-li dítkám srdce svého přílišně, nebudou vás milovati; je-li však láska vaše přílišná a nemoudrá, budou vámi pohrdati. Zůstaňtež vždy v prostředku mezi těmito krajnostmi.

Rodičové! Vychovávejte dítky své obětovně, ani nelakotíce, ani nerozhazujíce peněz.

Shledání a rozmluva v nemocnici Milosrdných sester.

Milosrdná sestra. Tak, tak, milé pacientky; dnes jest krásné májové jitro, stromoví v nejkrásnějším květu, zezulka (kukačka) zdaleka vesele kuká, povětří nasyceno jest libovonným vánkem; zde v této besídce budete si moci poněkud sednouti a pookřáti na těle i na duši pohledem na krásnou přírodu Boží.

Marie. Díky vám tisíceré, zbožná dobroditelko naše! Vy jste nás v naší nemoci tak laskavě a obětivě obsluhovala! Toho nedovede nikdo, leč koho sílí udatná láska k Bohu a k bližnímu, kdo bližního pro Boha miluje.

Anna. Zajisté, zde jsme obě poznaly, jaká dcera nebes jest ta svatá víra křesťanská, katolická — kteráž plodí takové dítky, tak hrdinné ctnosti ve slabé útrobě ženy bezbranné.

Milosrdná sestra. Zůstavím vás sobě samým; můžete sobě dnes zde ponejprv na zdravém povětří ze srdce k srdci sděliti osudy života svého. Jako jste obě kráčely po stejné cestě hříšného blouznění, tak nyní s milostí Boží v ústavě našem octnuvše se na dráze kajicnosti, utvrzujte se vespolek v dobrém předsevzetí svém. — S Bohem! Asi za hodinu přijdu si pro vás k jídlu.

Marie. Jsou to andělové v těle lidském tyhle Milosrdné sestry; já jsem sobě umínila, že z vděčnosti následovati budu příkladu jejich, a jako jsem posud sloužila hříchu, chci budoucně sloužiti Bohu a bližnímu. Ale prosím vás, družko bolestí mých, s kterou jsem v jednom pokojíku sténala pod strašnými následky poblouznění svého, vypravujtež mi běh života svého, abych i já vám na vzájem svěřiti a sděliti se mohla; jestiť zvláštní útěchou, míti soudružku bolestí svých.

Anna. Poslyšte! Tam, kde mohovitosti není, tam rodičové při nejlepší vůli nemohou ničeho obětovati a vynakládati na dítky své ani v těch věcech, které potřebné jsou, neřku na to, co jest jim užitečné a příjemné. Ale v našem domě otcovském byla mohovitost, rodičové naši však nechtěli na nás nakládati ze špinavé lakoty. Slušnosť zajisté jest, aby rodičové někdy dítkám něco slibovali k povzbuzení pilnosti; dobře jest, dávati jim časem nějakou odměnu, když byly něco dokonale udělaly; prospěšno jest, jim sem tam nějaký dárek věnovati; o tom v naší rodině nebylo ani zmínky po celý rok. My jsme nedostali ani takového ošacení, jakéhož dětem svým dávali jiní rodičové, jenž nebyli bohatší; schválně nechali nás tak chodit, aby se zdáli býti chudobnými, kdežto celý svět věděl, že u nás chudoby není; oni nás nebrali a nepouštěli nikam k zábavám a radovánkám, jen abychom se tam s jinými dětmi porovnávati nemohli. — Potřebného vzdělání nám nepřáli, do školy nás málo kdy posýlali; jeden pásával krávu, druhý koně, třetí dával doma pozor na menší dítky. Řekl-li někdo o knihu, o papír, o inkoust, o tužku a jiné potřeby školní, dostal od tatínka hubové polévky s výmluvou, že nemá

peněz, že těch věcí není potřebí. Co mne ale nejvíc bolelo, jest to: mohla jsem se vdáti, mohla jsem se dostati za muže nábožného, hodného a zámožného; ale naši pořád říkali, že není tak pilno, že je ještě dosti času, že mi věno dáti nemohou, že mne potřebují v hospodářství na pomoc. Následkem toho probudil se ve mně cit nevole, který jako červ hryznul a hlodal v srdci mém. My děti jsme si pořád přály, jen aby už ti naši nesvědomití rodičové brzy na sláme byli; přání to ovšem bylo proti čtvrtému přikázaní Božímu. Rodičové zemřeli, a my jako hladoví psi padli jsme na dědictví po nich zůstalé, a vidouce značnou zámožnost, s tím větší rozhořčeností naříkali jsme na hříšnou lakotu, pro kterouž začasté i nejpotřebnějších věcí musili jsme oželeti, a ničemu kloudnému jsme se nemohli vyučiti. Jako hladoví psi padli jsme na to dědictví, s křiky a hádkami rozdělili jsme se o ně, a v malém čase bylo promrháno, co byli rodičové po tolik roků mozolně nahromadili. Bratří stali se marnotratníky; já jako slabší musila jsem mlčeti; mne odbyli se zbytkem, a tudíž musila jsem do města do služby. Jsouc nevyučena a nevzdělána brzy byla jsem svedena a nastoupila jsem cestu hříšné necudnosti, až jsem onemocněla a sem do kláštera Milosrdných sester přišla, kteréž se zdravím tělesným navrátily mně i zdraví nesmrtelné duše, neboť jejich slovem a láskou odhodlala jsem se nyní kráčeti po cestě kajicnosti, abych po nešťastném životě zemském měla šťastný život věčný. — Zdaliž i vám, družko bolestí mých, nestalo se něco podobného?

Marie. Právě takovou změnu i já pocítila jsem v duši své za laskavou obsluhou a domluvou

bohumilých sester zdejších. Avšak jinou cestou nežli vy, družko milá, octnula já jsem se na dráze nepravosti a na okraji záhuby duše i těla. Hřešil-li otec váš a matka vaše proti vám špinavou lakotou, prohřešili se rodičové naši na nás nesmyslnou marnotratností. Byli jsme dvá, bratr můj a já. Bratr obzvláště byl mazánkem rodičův; když přišel na učení školské do města, strkali mu rodičové peníze plnýma rukama; co chtěl, dali mu; a co z toho bylo? Peníze přilákaly zlé kamarády, bratr začal s nimi celé noci karbanit, neodepřel si ničeho, co mlsný jazýček ráčil, nejdražší doutníky bafal od rána, až spánkem mu z úst vypadla poslední. Později také ještě nastoupil hnusnou cestu smilstva, kteráž ve velkém městě jest mladíku bohatému všude otevřena a urovnána; pozbyl chuti ku práci a k užitečnému zaměstnání; studoval — ale co? Na marnotratníka a zhejřilce, až s hanbou musil ze škol vystoupiti, a Bůh sám ví, kde se po světě toulá, snad někde v Americe.

Já jsem byla též v lásce u rodičů; rodičové milovali mne s přepjatou něžností, zlý větérek nesměl zavaditi o mne, co bylo namáhavého, nesměla jsem vzít do rukou; nebylo-li mně jen dost málo dobře, hned na kolik dní poručeno mi v pokoji býti a šetřiti se. S libostí patrnou spočívalo na mně oko otcovo i matčino; jako motýlek s květinky na květinku polétá, tak přecházela jsem já z pohodlí do pohodlí, z daremnosti do daremnosti, ze zábavy do zábavy. Ruka moje byla tak něžná, že sotva kdy z dlouhé chvíle chtěla se dotknouti rámce vyšívacího; ucho moje tak bylo zmlsané, že jedině očarující hlas zpěvkyně nebo umělecké souzvuky slovútného hudebníka snésti

mohlo; nad to duch můj nacházel potravy a dráždil se ve špatných knihách, ve výtvorech lehkovážnosti a náruživosti. Následkem toho trávilo se srdce moje lichým citlivůstkářstvím, kteréž zplodilo ve mně čtení záhubných románů. Co z toho pošlo? Když mne provdali za úřadníka, byla jsem nešťastna; nebylať jsem ani hodnou chotí, ani řádnou hospodyní, ani rozumnou, laskavou a obětivou matkou. Brzy mi vyčítal manžel, že neumím leč před zrcadlem strojiti se a do besed choditi, že se nestarám o hospodářství, že ničemu v domácnosti nerozumím, že mu za zády na pletky a mlsky dluhy dělám, že o dítky nepečuji; a musím vyznati, že měl svatou pravdu. Na štěstí Bůh mi vzal všecky dítky moje, mně hořem srdce utrápil se, já pak v zoufalství vydala se na tu cestu, kde vnadami těla svého hleděla jsem zaopatřiti sobě prostředky výživy, nepamatujíc na Boha vševědoucího a na věčnost, až jsem se octnula zde na tomto místě ku štěstí svému.

Anna. Oh ubohá! Než zapomeňmež na všecko, jako Bůh litostivý a smilovný zapomenul skrze upřímnou zpověď naši na šeredný běh života našeho, a od té chvíle vkročme obě do šlépějí těch, jimžto děkujeme pozdravení tělesné i duchovní.

Rodičové! Buďtež pamětlivi povinností svých, vychovávejte, milujte dítky své obětivě, ale vystříhejte se s jedné strany špinavé lakotnosti, s druhé strany marnotratného vyhazování peněz na ně. Když část jmění svého na vzdělání a vychování dítek svých vynaložíte, když jim časem nějakého přiměřeného vyražení popřejete, když sem tam výloh k jejich prospěchu nešetříte, když dítky vaše poznají, kterak takořka jejich přání zpytujete a plníte, pokud nevinny jsou, když cítí, že nic

jiného než jejich štěstí nevyhledáváte, a žádných výloh nelitujete, abyste je vzdělali a oblažili: ó jak velice budou vám oddány! Budouť Boha prositi, aby vás zachoval co nejdéle na živě a v držení majetnosti, která v skutku více jim náleží než vám, protože oni mají z ní jen prospěch, vy pak břemeno — ovšemť břemeno sladké, břemeno z lásky k dětem ochotně nesené; v hodinu smrti pak, nedbajíce na dědictví, jen ztrátu vás budou cítiti, vy ale věčně žíti budete v srdcích jejich. Dejž to Bůh milý!

3.

Rodičové! vychovávejtež dítky své prozřetelně.

„Synu a ženě, bratru a příteli nedávej moci nad sebou za živa svého, a nerozdávej jinému jmění svého, abys snad neželel a neprosil o ně; nebo lépe jest, aby synové prosili tebe, nežli abys ty hleděl v ruce synům svým.“

Sirach 33, 20—23.

Rozmluva ve škole mezi učitelem a dvěma sousedy.

Učitel. Vítám vás, sousede Klátile a Výrosto; co pak mi přinášite dobrého?

Klátil. Inu přicházíme, pane učiteli, pro útěchu k vám. Stalo se nám oběma neštěstí veliké: můj syn byl odsouzen na sedm let k těžkému žaláři pro loupež, a Výrostův na dvacet let pro vraždu.

Učitel. Však jsem to četl v novinách, a srdečně jsem se nad tím rmoutil; neboť byli školáci moji, s kterými jsem mnoho vystál, mnoho jim do duše

mluvil a předpovídal, že přijdou na šibenici, nenapraví-li se.

Výrosta. Oh Bože můj! Kdo by se byl tak smutného konce nadál!

Učitel. Nemějtež mi to za zlé, přátelé staří; ale vy sami vinni jste zkázou synů svých, neboť jste doma bořili, co dobrého v nich stavěla škola. — Nevíte-li, Klátile, jak jsem vám říkával: není to moudré a důstojné, za jeden den výdělek celého týhodne prohýřiti, a manželku s dítkami v nejtrpčím nedostatku nechávati?

Klátil. Oh arcit, tak jste mi říkával.

Učitel. Neříkával jsem vám, Klátile: hřešíte, že celé týhodny, když vás lenost napadne, ruce do klína skládáte, za plotem chrápete, o domácí záležitosti se nestaráte, v rodině jen hostem jste, a dítky své, kterým by se dobře vésti mohlo, bídě a nouzi zůstavujete?

Klátil. Všecko je pravda, pane učiteli, vím, že jste mi tak domlouvával, jen že jste házel hrách na stěnu.

Učitel. Neříkával jsem vám, jak nedůstojno to jest, když na zbytečné věci, na tabák, na pivo, na karty, na kořalku znamenité peníze vyhazujete, a svým dětem za dědictví zůstavíte dluhy, za jedinou majetnost veřejnou útrpnost, a za pramen výživy jméno, kteréž je vždy na to bude upomínati, čím býti mohli a čím jsou?

Klátil. Svatá, ale nyní trpká to pravda pro mne.

Učitel. Neříkával jsem vám, Klátile, jak vám bude, až budete muset pomoci a podpory vyhledávati u dítek, kterým dle slov sv. Pavla „vy jste měl pokladů shromažďovati," a ne ony vám? II. Kor. 12, 24. Jak vám bude okolo srdce,

když prohýříte, co dětem patří, a žádat budete to, co si děti samy vydělaly?

Klátil. Bohu díky! Dcery moje jsou hodny; ony se mne ujaly; ony mi nic nevyčítají, a trpkých předhůzek mi nedělají. **Anka**, co má kováře, ta hodná duše, ona říkává muži svému: „Nedáme-li tatíkovi, co jest potřebného, snad by nás Pán Bůh brzy nedostatkem potrestal. Je pravda, otec se o nás nestaral, ale nesmíme se mstíti n i k o m u, tím méně o t c i.“ — A když já to tak někdy poslouchám, když se o mne radí, poznávám, jaké je to dítě šlechetné ta dcera moje, a musím ji v srdci žehnati.

Učitel. Nuže vidíte, jak ony si vás přece váží, neboť vědí, že požehnání vaše snad více dobrého ovoce jim přinese, nežli jim byla přinesla **mohovitost rodičů**. — Co je platno, musíte to snášeti, Klátile, jako dopuštění Boží! Mnohem více ale lituji tuhle souseda **Výrostu**, neboť on chudák jest také vinen neštěstím syna svého **z přílišné lásky otcovské**. Ale žádný neověří, až zkusí sám. — Soused **Výrosta** jest zas jedna z těch smutných obětí **přílišné lásky, neprozřetelné lásky k dětem**. Vy odevzdáváte dítkám svým ještě za živa to dědictví, na kteréž teprv po vaší smrti právo mají; vy se odříkáte všech nároků, — **krom nároků na jejich srdce a lásku**; vy se dáváte omámiti sliby, kteréž ony z lakoty činily, a na něž také z lakoty brzy zapomínají.

Výrosta. Bože můj! Který otec, která matka nepodlehla by konečně lásce k dítěti, když ono pro Boha prosí a hory doly slibuje! Oh jsou to přesmutné zkušenosti, kteréž musejí rodičové učiniti!

Učitel. Vy si nepředložíte, že rodičové stanou se dítkám obyčejně obtížnými, když tyto od nich již ničeho nemají očekávati — že jich zanedbávají, ba jimi pohrdají, když už jim na tom nezáleží, aby si jich předcházely.

Výrosta. Všecko pravda, milý pane učiteli; každé slovo vaše ryzá — ale smutná pravda.

Učitel. Vy nepovážíte, že otec a matka, když stářím a slabotou sehnuti a sklíčeni jsou, a již nic do sebe nemají příjemného, stávají se břemenem, jehož by se dítky nezvedené za každou cenu sprostiti chtěly. Neříkal jsem vám, Výrosto: dejte si pozor, aby se vám tak s nejstarším synem vaším nedělo; důvěřujte více zkušenosti, než vaší lásce; vezměte si příklad z jiných oklamaných rodičů, a nepovažujte dítky své za lepší nad jiné. Následujte radu Ducha svatého, kterýž napomíná, „abyste se nevydávali v ruce dítek vašich; nedávejte jim toho, co ještě sami potřebujete; nevydávejte se v nutnost, abyste k nim o pomoc a podporu jíti musili; lépe aby ony potřebovaly vás, než vy jich.“ Sirach 33, 20—23. Kolik zločinů touto prozřetelností uspoříte jim, kolik starostí a bolestí sobě!

Výrosta. Oh, já ubohý, proč jsem neuposlechl této rady vaší, ctěný vůdce dítek našich! Pozdě bycha honit! Když jsem nejstaršímu synovi, abych ho od vojny sprostil, celý majetek odevzdal, tu on mi potom ani věcí nejpotřebnějších nedával. Reptal na to, že stará matka hořem dlouho postonávala; výlohy za její léčení nám vyčítal; ostatním bratřím a sestrám podíly vypláceti nechtěl; hádali se mezi sebou, kdo nás staré rodiče má k sobě vzíti! Oh, Bože můj! Hoře tráví

srdce moje! stará matka zemřela, a ten nezdárný syn o všecko přišel životem nehospodářským. Stalť se z něho opilec, karbaník, cizoložník, a konečně i vrah; a proto nyní sténá v žaláři!

Vy otcové a matky! Pravidlem nebýváte marnotratníky; naopak, vaše ctižádostivé snahy, jimiž se o dítky staráte, obyčejně sahají příliš daleko. Pro ně sbíráte, pro ně se dřete prací, starostmi a bděním nočním; pro ně sobě odepíráte toho čeho vám potřebí, jen abyste jim tím většího jmění zůstaviti mohli. Nepovážíte však, že dítky, kteréž příliš mnoho dědily, pravidelně nezůstávají dlouho bohatými. Když mají příliš mnoho, domnívají se, že již mají navždy dosti, a tudíž bujně a bez rozumu všeho užívají, až jim zásoba dojde — a potom nemají ničeho.

Vy hřešíte tím, že neustále dychtíte, abyste jich výše povznesli, nežli vy stojíte, domnívajíce se, že jsou ke všemu schopni, k čemuž jim svými penězy nebo svým vlivem dopomoci můžete. Ale nepovážíte, že vaše dítky za vás se styděti budou, když budou více nežli vy. Jen se podívejte, do jakých rozpaků přicházejí, když se s vámi setkají ve skvělé společnosti, když mluvíte tou řečí, které jste vy sice přivykli, ale ony odvykly. Čím více jste jich povýšili, s tím větší nevolí vás viděti, tím nevlídněji vás přijímati budou, pakli hlubokého vzdělání náboženského nemají. A co zlého takové děti napáchají ve společnosti lidské, když se dostanou v úřad, pro kterýž patrně ani rozumu ani srdce nemají, a do kterého by se bez vašich ctižádostivých záměrů ni-

kdy nebyly dostaly! Vy za to s nimi budete jednou odpovídati!

Vy hřešíte tím, že nutíte syny a dcery své ku sňatkům manželským, o kterých povídáte s radostí: „Má dcera se dostane do takového domu, do tak vážené rodiny!“ Ale nepovážíte, že takové sňatky málo kdy dobrý konec mají; nepovážíte, že muž, kterému svou dceru dáváte, proto že z lepšího domu pochází, miluje jen ty peníze, ale ne to dítě vaše; že snad nejprv její jmění prohýří, a potom ji trýzniti bude. Jsou-liž takové příklady řídké? Oh, jak mnoho dítek nešťastnými učinila již ctižádost rodičův! Proto milujte dítky své prozřetelně, prohlédajíce vždy k budoucnosti; a při tom se varujte s jedné strany, abyste nepromarnili statek, kterýmž je slušně zaopatřiti máte, a s druhé strany, abyste zas pro ně příliš neshrabovali peníze a statky, nébrž abyste raději o jich křesťanské vzdělání se postarali, jímžto by jmění svého podle vůle boží uměly dobře užívati.

4.

Rodičové! Nemějte mazánka!

Vidouce pak bratří jeho, že by od otce nade všecky syny více milován byl, nenáviděli ho. *I. Mojž. 37, 4.*

Švakr. Slyšíte, švakře a švakrová, já vám musím upřímně vyznati, že celá přízeň se tomu obdivuje, jak se k některým ze svých dítek chováte, a tak málo rozumu projevujete.

Matka. Nevím, proč bychom my od přízně své takového vzkazování byli zasloužili? Děti jsou naše; nechať se každý stará jen o své; nám na ně nikdo ničeho nedá.

Švakr. O to nejde, milá švakrová; to my dobře víme; ale ono to již tuze křičí, co vy s vaším Františkem a vaší Madlenkou děláte; tomu pořád lichotíte, jako hrabátko ho šatíte, on jest modlou vaší; dělá co chce, pro něj ostatním křivdíte, ubližujete, jich si nevšímáte.

Matka. To není žádná pravda; my máme všecky své dítky stejně rádi; za to já se co matka nedám pomlouvati.

Švakr. Odpusťte, švakrová, že vám to dokáži, že tomu tak není, jak pravíte. Vaše Madlenka byla včera u nás a plakala hořce, že prý to již není k vydržení, ona že jest popelkou v domě vašem; nic nemůže dobře udělat; jméno, které byste jí dáti měli, jest to jediné, kteréhož ona nikdy neslyší; jí se ukládá, co ostatní děti dělati nechtějí; ona nosí šaty od ostatních již obno-

šenć; ona nesmí do žádné společnosti, kamž ostatním dovolujete; ona cítí, že ji nemáte rádi — a pláče.

Otec. To nám nemůžete za zlé míti, švakře, že máme Františka nejvíc zamilovaného; za jedno jest první, a potom jest skutečně nejhezčí; a každý má raděj to, co jest hezčího.

Švakr. Tak, tak! To bych připustil, kdyby se jednalo o krávu nebo o strom, ale nikterak to nemohu schváliti, jedná-li se o vaše dítě. Že to dítě jest hezčí nežli ostatní? Dobře; ale což pak o kráse řekl Pán Ježíš, „že jest to jediné potřebné?“ Za to povídají o něm ti, kdož na něj nehledí skrze vaše sklo mazánkové, že jest hoch nehodný lásky vaší, že má nejvíce chyb do sebe, že je vzdorovitý, tvrdošíjný, svárlivý, že mučí bratry a sestry, učitele a čeledíny; že jest neútrpný, žeby ani pro vás slzy neunořil, a se kterým, jak uvidíte, největší kříž míti budete, který vám na světě nadělá největších starostí.

Matka. Jenom vy si, pane švakře, k nám takové právo neberte; takového kázání my od vás nepotřebujeme.

Švakr. Ať již je vám to po chuti nebo není; já to déle přehlížeti nemohu. Madlence křivdíte, a ona jest děvče milostné, přívětivé, učelivé, zbožné; ona vás nejvíc miluje; ona by o vás nejvíc plakala, kdybyste umřeli; s ní byste měli nejvíc spokojeni býti; ona vám dělá nejvíce cti; proto se tomu všickni v přízni divíme, že tak zle zaslepeni jste, a citu práva nemáte; každý od Franty s nevolí se odvracuje a k Madlence tulí se, protože ví, kterak ji nezaslouženě odstrkujete.

Otec. Kdo za to může, že Františka více milujeme? On se k nám více toulí a více nás ce-

luje než ostatní; a Madlenka ani jednou za čas nepřijde dát hubičku.

Švakr. Ale víte-li pak, rodiči zpozdilí, proč se k vám František lichotí? On chytrák dobře si to vypočítal, že tím nabývá práva, aby mohl bez trestu hřešiti a na ostatní naváděti; že může dělati, co chce, choditi, kam chce, a že ještě za to pochválen bude; on dobře zná vaši slabou stránku, a té se uchopil, za tu vás popadl a drží. Ó kdybyste věděli, jak tento nezveda často nad svým vítězstvím potajmu se směje, jak se soudruhy svými vaší slabotě se posmívá — zajisté byste se zděsili! On jest zlý chlapec; on na ostatní navádí, jen aby byli trestáni, když podle jeho hlavy nejednají; on vám lichotí, jen aby byl pánem a samovládcem vašeho srdce. Tím, proč ho tak milujete, měli byste právě pohrdati; a je-li které dítě, jež byste nenáviděti měli, jest to ten mazánek váš.

Matka. My jsme spravedlivi, že Františka více milujeme, protože i on nás rodiče více miluje nežli ostatní děti.

Švakr. Vy jste matka opičí láskou zaslepená, abyste to věděla, a já vám to také dokážu. Buď si, že si vás předchází, že k vám zvláště se toulí; ale on má při tom své počty; chce si vás získati a upoutati, proto že ví, že tak bude moci u vás všeho dosáhnouti. Rozvažte, pakli o tom pochybujete, že se nikdy více a hustěj okolo vás neotáčí, než když vás o něco prositi chce; považte, jak vlažným, ba studeným k vám jest, když jste mu podle jeho hlavy neučinili, jak vzdoruje a vás dráždí, abyste nuceni byli po vůli mu učiniti; prostředek ten již mnohdykráte pomohl, k němu se vždycky utíká.

Otec. Kdybych jej pro nic jiného vyzname-

nati neměl, musil bych to učiniti proto, že jest výtečný ve společnostech, v nichžto výborně slovo vede; jako výborná hlava a obratný společník všude zván a hledán jest.

Švakr. Nová zaslepenost, drahoušku; nový sebeklam. Jestiť sice pravda, že váš mazánek leccos slyšel a čtl, ale zdali tím sebe i vás neučiní nešťastnými? Zdali jednostranným vybroušením rozumu nepokazil srdce svoje? Oh krvavé slzy nad ním plakati budete. Vy se domníváte, že je učeným? Hoří mu v kotrbě, a vy soudíte, že je to osvěta. Že do všeho se plete, mníte, že všecko zná; protože jest drzý, považujete jej za vycvičeného; čemu vy se u něho obdivujete, u lidí skutečně vzdělaných dělá jej směšným; čím více honosí se vědomostmi, tím více dokazuje svou nevědomost a samolibost. Strhněte si, probůh, pásku s očí, pro kterouž nevidíte pravdy; otevřte oči a zacházejte s Františkem dle zásluhy; on přijde k sobě, když bude vidět, že vy jste ho poznali — zmoudří a polepší se. Milujte ho méně, a tím budete jej lépe milovati.

Matka. Slyšte, švakře; co nám tu povídáte, mluvíte ze závisti; vy našeho Františka nemáte rád, vy mu nepřejete, vy mu závidíte, a tak se mu děje i u jiných.

Švakr. Takovou mi, švakrová, nestrouhejte; a kdyby tomu i tak bylo, kdo jest tím vinen? Příčeň ho proto nemá ráda, že vy ho máte až příliš rádi; ze zlosti nad tím, že ho tak vyznamenáváte, každý se od něho odvracuje, a právě to, čím vy ho chcete učiniti milostným, popouzí proti němu nenávist, činí jej nenáviděným. Zdali se dá náklonnost vynutiti násilím? Zdali proto, že vaše

opičí láska je směšná, odporná a protivná, jiní neuchýlí se na stranu opáčnou? A coby se stalo, kdyby celý svět dítě vaše tak zbožňoval jako vy? Zdaližby toho následkem nebyla jeho záhuba časná i věčná? A není-li i vaše outrpnost s ním škodlivým předsudkem? Zdali jej proto nenávidíme, že jej tak nesmyslně jako vy nemilujeme? Zdali jest to nenávist, když jej na jeho vady a chyby upozorňujeme, když mu vytýkáme, kterak k vám jest neupřímným lišákem, jenž má za ušima, kterak v domě nepokoj tropí? Nechať se polepší, a uvidíte, že jej celý svět s vámi bude milovati. A povězte, proč Madlenku vystáti nemůžete?

Matka. Nezná žádných způsobů, jest nemotorná a k nám netečná.

Švakr. Ale považte, nemá-li zevnější uhlazenosti, na níž sobě nyní svět tak mnoho zakládá, za to jest od Boha tím více na duši obohacena. Nevidíte-li, jak je zbožná, ve všem dovedná a poctivá? Nemá-li na sobě zevnějšího pozlátka vzdělanosti společenské, zdali to není rukojemstvím, že srdce její jest čisté, nevinné, jedovatým dechem světáckým neovanuté? Onať by se světu líbiti chtěla, kdyby srdcem jejím vášně a náruživosti lomcovaly. Právě to, proč to dítě své nemilujete, mělo by vám při ní býti drahé a milé. — Že není vzdělaná? Ale co jste pro ni učinili? Vždyť ji zanedbáváte, vy si jí nevšímáte, ona nikoho nevidí, vy málo na ni dohlédáte; kterak má tedy do sebe míti té společenské uhlazenosti, kterouž u ní tak bolestně postrádáte?

Matka. To děvče jest hloupé a zpozdilé; ono je tak obmezené —

Švakr. Vím, co chcete říci, ono je také trochu hrbaté, je mrzák; může-li však ono za to? Kdo za to může? Vy; proto že jste na ně, jak

slušno, nedohlíželi, až dítě spadlo, a stalo se mrzákem. Za to byste ho měli litovati, ale nikoli odstrkovati. — Že je hloupá Madlenka? Podivno; a jiní lidé povídají, když je to děvče někdy mimo domov v jiné společnosti, kde vás není, že je velice vtipné, bodré, a všem přítomným se líbí. — Že jest hloupá a zpozdilá? Ano, tak se ovšem zdá ve vaši společnosti a přítomnosti; ona se bojí, ona se chvěje, jak mile vás spatří; ona se děsí a mate. — Že je hloupá? Tolik přece má rozumu, že vaši nenávist, vaše necitelné chování hluboce cítí, a nad tím hořce pláče.

Matka. Švakře, nyní již toho vašeho kárání mám až po krk; nepřestanete-li, ukážu vám dvéře.

Švakr. Tak? Za to, že se vaší krve ujímám? Ale počkejte, švakrová, Pán Bůh sám bude vás kárati; já vám toho nepřeji, ale žádný neví, co se může státi. Jak pak, kdybyste jedenkráte upadli do bídy a nouze, a byli byste nuceni hledati pomoci u dítek svých — kam se octnete? Půjdete-li k svému mazánkovi? U dítěte pokaženého darmo budete pomoci hledati. Kterak vám ale bude, když půjdete pomoci hledat k těm dítkám, kterých jste sobě dříve hrubě ani nevšímali? Kterak vás přijmou? Nebudou-li vám trpké výčitky činiti? Snad vám řeknou: „Jděte si hledat pomoci u těch dítek, které jste dříve zbožňovali; my jsme od vás nic dobrého nezakusili!“ Nač sejete sémě nedůvěry a nenávisti do vlastní rodiny své? Proč nenáviděli synové Jakobovi svého bratra Josefa tak velice? Proč ho chtěli zavražditi? Proč ho prodali za otroka? — Proto že otec Josefa více miloval, nežli ostatní syny své; a Josef byl alespoň pro svou spořádanost této větší lásky otcovy hoden! — Ostatně si teď dělejte, co chcete, já jsem ulehčil svědomí svému. S Pánem Bohem!

Rodičové! vychovávejte dítky své opatrně!

„Matky aby opatrnosti vyučovaly mladice (dcery), by muže své milovaly, na dítky své byly laskavy, aby byly opatrné, čistotné, střízlivé, péči majíce o dům, dobrotivé, mužům svým poddané, aby nebylo v porouhání dáváno slovo Boží.“ *Tit. 2, 4.*

Farář. Pozdrav vás Bůh, milý Kučero; chválím vás za to, že jste ku předvolání svého duchovního pastýře dostavil se.

Soused Kučera. I jakžby jinak? Nejsem-li katolický křesťan? Neporoučí-li čtvrté přikázaní Boží duchovních vrchností poslouchati?

Farář. Tak jest, drahoušku, a jelikož s potěšením takovou řeč z úst vašich slyším, proto naději se, že nezazlíte mi pro řeč, která poplyne z úst mých, byťby se vás poněkud nemile dotknouti měla.

Kučera. Račte jen mluviti, velebný pane; snad mne tu někdo očernil a budu se moci ospravedlniti.

Farář. Toho se nelekejte; zde se nejedná o žádné očernění vaší ctěné osoby, nébrž raději o obílení; jednáť se o tom, jak svého Františka doma vychováváte; pan učitel si stěžoval, že s matkou nezachováváte pravidla vychovatelského: „Vychovávejte dítky své opatrně!“

Kučera. Nevím, kterak tomu rozuměti mám!

Farář. Inu vizte; pan učitel musil vašeho

Františka ve škole přísně napomínati, pak mu dal notnou důtku, a když to nepomohlo, musil jej veřejně potrestati; a z toho pošla v domácnosti veliká ostuda.

Kučera. To je pravda, že se matka nad tím strašně rozhorlila. Co jest učitelovi do našeho dítěte? ať si tluče své děti; na potrestání našeho syna jsem já a matka; nač takové veřejné zahanbení? Potom se mu chlapci vysmívali.

Farář. Zmírněte nevoli svou, dobrý Kučero; vše vám objasním. My učitelové školní, duchovní i světští, jsme lidé, a můžeme se někdy také zmýliti; rodičové dítek školních mohou býti nespokojeni s našimi náhledy, s naším způsobem vychovávání; můžeme někdy dětem ukřivditi, a nikdo necítí utrpenou křivdu hlouběji, než dítě; ale opatrnost velí, abyste proto u přítomnosti dítek na učitele nehubovali a jim nenadávali; můžeť se to všecko uspořádati, ale důstojně; úcta k učitelům nesmí při tom trpěti ujmy, sice byste chtěli udobřiti křivdu křivdou, kteráž jest ještě ostudnější než první. Nahlížíte-li to jako moudrý muž?

Kučera. I kdožby odolal vašim slovům výmluvným, která řinou ze srdce otcovského? Já jsem si to hned tak nepředložil, jak takový vychovatel mládeže tomu vyučen jest. K tomu člověk někdy ženou k mnohému svésti se dá, jak již příklad Adama a Evy dostatečně dovodí.

Farář. Není jináče; odtud pochodí pořekadlo: „Omne malum a muliere;“ t. j. „všecko zlé od ženy.“

Kučera. Ona mi i v domácnosti chlapce kazí. Začasté musil jsem ho potrestati, poněvadž

mi velice vzdoroval; já mu několik hůlčičkou nasázel na tom neškodném místě —

Farář. To jste moudře jednal dle slov Písma svatého, které radí nešetřiti metly, jížto dítě nezabije se.

Kučera. Ale, ctěný velebný pane, to byl rámus; hned si ho vzala matka stranou, a hladila jej div že neomdlévala. „Pojď sem, chudáčku; pojď k mamince; vidíš, to máš otce; ten by tě utloukl, ten ukrutník; ani se na něj nepodívej, nic ti dobrého neudělá," ty a podobné řeči s chlapcem vedla.

Farář. Nuže vidíte, sousede, to je matčina neopatrnost; za to ale zase já vím na vás, když jej matka napomenula k dobrému, a byla o něj starostliva, aby neběhal, aby se nekoupal, neklouzal na místech nebezpečných, že vy jste si jej vzal zase k sobě stranou, a smáli jste se obá mamince, že mu zapovídá, bez čeho žádný chlapec prý se obejíti nemůže.

Kučera. Kdo pak to ási zas na mne vyzradil?

Farář. Ať vyzradil kdo vyzradil, to je jedno; že to jest zase vaše chyba proti opatrnosti, toho mi neupřete. Vidíte, Kučero, někdy vychovávají rodičové dítky svoje svorně, a nepodaří se, aby dítky byly ctnostny a hodny; což pak teprv, když otec táhne čehý, a matka hot? Co se stane, když otec a matka u přítomnosti dítek vzhledem k jich vychovávání sobě vyčítají, předhazují, ba snad i do sebe se dají; když dítky pozorují z nevrlosti, vlažnosti a mlčenlivosti rodičů, že k vůli dětem nesvorni jsou?

Kučera. To jest všecko svatá pravda, ve-

lebný pane, já to dokonale nahlížím, a budoucně na vlas podle toho chci se zachovati k synu svému jedinému.

Farář. Dobře! Svatá Církev se i v tom ohledu stará o blaho dítek vašich, radíc, aby rodičové, domlouvajíce se mezi sebou o vychovávání dítek svých, činili to mezi čtyřma očima. Vy můžete někdy rozličného náhledu býti, a i to může k dobrému konci vésti; ale dítě vaše nesmí o tom věděti, co vy si o něm povídáte, sicby mu to vrtalo v hlavě, a ono by se stalo soudcem vaším, kterýžby přikládal srdce a dával za pravdu vždy jen tomu, kdoby se přidal k jeho straně. — Ostatně vám musím říci, že Církev svatá ve své mateřské péči v dřívějších stoletích i na sněmích rodičům pravidla opatrnosti ustanovila, k. p. aby rodičové velice opatrni byli při volbě těch osob, jimžto dítky své svěřují; z toho poznejte, že Církev jest skutečně pečlivou matkou, která se stará o tělo i o duši dítek svých. S Bohem! Bůh vás posiluj!

6.

Vychovávejte dítky s oddaností do vůle Boží!

„Vezmi syna svého jednorozeného, a obětuj ho.“
I. Mojž. 22, 2.

Farář. Buďtež mi vítáni, milí manželové; jaké služby vyhledáváte u svého duchovního otce?

Koděrová. Veliké hoře skličuje srdce naše, náš velebný pane; a kambychom se měli obrátiti o útěchu a radu, leč po Bohu k vám, který nás tak upřímně milujete?

Farář. Posaďte se a zjevte mi ránu srdce svého, abych na ni vlíti mohl balsám útěchy náboženské; vyslovte nesnáze, v nichžto bych poradil vám.

Koděrová. Dceruška naše jediná, Antonia, dítě drahé a milé, povážlivě roznemohla se, a lékař vrtí hlavou a řekl nám, abychom byli přichystáni na nejhorší.

Farář. Vychovatelské pravidlo křesťanských rodičů jest: „Milujte dítky své s úplnou odevzdaností do vůle Boží, ať vám popřeje Bůh rodiny četné, nebo odejme vám všecky dítky vaše.“ Vy jste dobří křesťané, vy mi rozumíte. Koděro drahý, znáte-liž příběh o Abrahamovi a Isákovi?

Koděra. Jak bych neznal, co znáti musí každé dítě ve škole?

Farář. Nuže, kdyby Bůh Abrahámův vám řekl: „Koděro, vstaň, vezmi své jediné dítě, svou

drahou dceru Antonii, a veď ji na horu, kterou ukáži tobě, a obětuj ji“ — cobyste učinil?

Koděra. Domnívám se, žebych toho učiniti nemohl; já bych v tom boji mezi přirozeností a milostí podlehnul.

Farář. Takovou zkoušku Pán Bůh na vás sotva sešle; ale já, jako váš duchovní pastýř, říkám všem: „Rodičové, buď že konejšíte na kolenou svých jen dítě jediné, buď že se jich několik jako mladí stromkové řadí za stolem vaším, pozdvihněte srdcí svých k Bohu řkouce: Pane, jsouť to dary z ruky Tvé, a cítím velikosť dobrodiní toho! Pokud jich míti mohu, děkuji za ně; ale chceš-li si jich vzíti, jež jsi mi svěřil, pak jest srdce mé hotovo nazpět dáti, co od Tebe přijalo, ó Bože můj!“

Koděrová s pláčem. O jak krásná jest ta řeč vaše, velebný pane, kterou pronášíte ze zbožného srdce na útěchu nám; tak i já i můj muž jsme smýšleli, cítili a Pánu Bohu se modlili.

Farář. Tenkráte bude i srdce vaše s to snésti zkoušku, kterou na vás uložil Pán všemoudrý; když vidíte drahé dítko své na bolestném lůžku sklíčené, zajisté bdíti budete nad sebou, byste nereptali proti řízení Božímu. Můžete odejíti od lůžka nemocného dítěte a říci s ubohou Hagarou na poušti: „Nemohu to dítě vidět umírati;“ vy se můžete vrhnouti na zem se svatým Davidem, postem a modlitbou vyprošujíce uzdravení jeho; ale vždy budiž základní myšlénkou srdce vašeho: „Nikoliv má, ó Bože, ale Tvá vůle se staniž!“

Koděrová. Oh, velebný Pane, tak pořád volám, tak pořád se cvičím v odevzdanosti do vůle Boží; jen kdyby nám neumřela Antonia drahá!

Farář. I na to musíte připraveni býti, matko

milá, a já přeji, kdyby tato strašná rána konečně zastihla útlé srdce vaše, abyste podle příkladu zbožného krále Davida slzy své ve svatyni vylévali, útěchy v náručí Boha svého hledali, a tam až do poslední krůpěje vypili kalich, jehož vám podává Hospodin, klaníce se Jemu ve zkoušce, jižto na vás vypustil.

Koděra. Jest to všecko pravdivé, ctěný otče duchovní, ale jak bychom přečkali tuto ztrátu, vždyt bychom my hned za dítětem odejíti musili!

Farář. Nebojte se toho, otče; příslušný žal a trud zvýšuje vám neštěstí toto. I kdyby vám umřela dcera vaše milá, a zpomínka na ni hlodala by jako upír na srdci vašem, Bůh vám dá síly, abyste tuto oběť obnovili, a vždy zase cvičili se v odevzdanosti do vůle Boží. Kterakou to zásobu zásluh tím sobě nasbíráte! Jakou hojnost útěchy vleje Pán do útroby vaší!

Matka. Oh, ani si to nechci pomysliti, žeby nám ji Pán Bůh vzíti mohl; vy zajisté, velebný pane, nápomocen budete nejsvětější obětí na oltáři, aby Pán daroval nám ji opět.

Farář. S radostí a dle povinnosti své kněžské učiním tak. Zajisté smutno jest ztratiti dítě jediné, kteréž probouzí krásných nadějí a lásky vaší hodno jest; ale jak mnoho důvodů mají křesťanští rodičové po ruce, jimiž se mohou potěšiti nad takovou ztrátou, zvláště váží-li, že umřelo, dokud bylo andělem, dokud do krásného jablka nevhlodal se červ nákazy tohoto světa; ono jest krásným andělem v nebi a vy byste nad jeho ztrátou bědovali? Nikoli; jděte ž, Pán Bůh vás posilniž, odevzdejte se zcela do nejsvětější vůle Jeho.

7.

Rodičové, vyučujte dítky své!

„Vyučuj syna svého, a občerství tě a způsobí rozkoš duši tvé.“ *Přísl. 29, 17.*

Že se rodičové za našich časů velice starávají o tělo dítek svých, upříti se nedá. Ale milí rodičové, což pak dítky vaše mají jen tělo? Zda-liž nemají i duši? Jakkoli drahé jest vám jejich tělo, jakmile duše ho opustí, nezbývá nic jiného, než abyste ho pochovali.

Mnozí rodičové mají dítky zdravé, krásné a bohaté, a přece jsou s nimi nešťastni; proč? proto že se dítkám těm nedostává všech žádoucích vlastností ducha a srdce.

Proto na vychování dítek všecko záleží. Není zde místa na rozbírání toho, proč mládež a vůbec lid tohoto věku tak zkaženi jsou; patrno, že tomu tak jest. Kterak to napraviti? Moudrost tohoto světa začíná od zadního konce; Církev pak volá: „Začátek moudrosti jest bázeň Boží!“

Moci a zákony mdlé jsou bez mravnosti a cnosti; mravnost a cnost zarozuje se jedině v náboženství zjeveném, v křesťanství, v Církvi. Proto, rodičové, vyučujte dítky 1) slovem, 2) příkladem — v náboženství katolickém.

1) Vyučujte dítky slovem v náboženství katolickém. Křesťanské matky, říkejte dítkám svým jako ušlechtilá matka Makkabejská říkala synům svým: „Nevím, jak v životě mém učiněni jste, aniž pak já jsem vám dala ducha a život, a údův jednomu každému

já jsem nespojila, ale Stvořitel světa.“ II. Makkab. 7, 22.

Křesťanští otcové, říkejte dítkám svým, jak říkával šlechetný otec Mathatiáš: „Protož nyní, synové moji, buďtež horlivými ochranci Zákona, a dejte život svůj pro Zákon otců svých. I. Makk. 2, 50.

Rodičové, kteříž dítkám svým žádného jmění pozůstaviti nemůžete, rcetež k nim, jak říkával nábožný Tobiáš: „Chudý sice život vedeme, ale mnoho dobrého míti budeme, jestliže se budeme Boha báti, a jestliže odstoupíme od všelikého hříchu, a budeme-li činiti dobře.“ Tob. 4, 23.

Ale i kdybyste dítkám svým celé království zůstaviti mohli, říkejte jim s nábožnou matkou sv. Ludvíka krále: „Dítky, Bůh jest nám svědkem, že vás milujeme jak sebe samy, ale raději chceme, bychom vás viděli umírati, než bychom vás viděli hřešiti.“

Jaká to bude pohnutlivá řeč! Jaký dojem míti bude na srdce dítěcí! Učte jich z biblických příběhů sahajících až do ráje; předkládejte jim křesťanské věroúky, mající na sobě pečeť moudrosti nebeské, křesťanské mravoúky, dané jedině k ušlechtění člověka a ku blahu společnosti lidské.

Vyučujte jich z případností každodenních — z případů smrti zvláště lidí mladých, bohatých, z případů smrti nenadálé, neočekávané; tak vštípíte bázeň Boží do srdcí jejich.

Vyučujte jich z velebné knihy přírody Boží — z nebeských těles, z tvorů pozemských, z věd a umění, z průmyslu a dějin — ze všeho, co na světě jest. Povinnost, vyučovati dítky ve sva-

tých pravdách náboženských po stvoření světa po celé tisícletí, kdy ještě nebylo škol a učitelů, náležela výhradně rodičům. Jeden svatý otec církevní píše: „S pohnutím vidím první patriarchy (arciotce) v prázdných hodinách, kteréž mnozí otcové křesťanští v hospodách promaří, tráviti v kruhu dítek svých, aby jim na srdce kladli svaté náboženství.“ Prorok Isaiáš 38, 19 praví: „Otec oznamuje dítkám pravdu Tvou.“

Pouhým vyučováním rodičů zachovalo se Boží zjevení a dějiny prarodičů po 2500 let až do Mojžíše, kterýž je nejprvé sepsal. Avšak i tehdáž, kdy již Mojžíš byl zřídil ústavy pro vzdělání mládeže, a rodičové mohly dítky své dát vyučovati skrze učitele — i tenkráte zůstalo povinností hlavně rodičů, aby vyučovali dítky své ve svatém náboženství. Deuter. 11, 19.

Vy pravíte: „Nač máme školy? My nemáme kdy zabývati se vyučováním dítek svých! My to ani neumíme!“ Odpovídám: Nechci celou tu povinnost uvalovati na bedra vaše; vím, že nemáte kdy a že nemáte k tomu potřebné dovednosti; ale můžete a máte přece alespoň někdy, aspoň v neděli a ve svátek vyptávati se dítek svých, co ve škole a v kostele slyšeli. Avšak vy si jich ani nevšímáte, vám na tom pranic nezáleží; a co se stane, pakli se nepřátelům pravdy Boží a svatého náboženství podaří, vypuditi Církev ze školy? Víte-li, co se státi může? Slyšte z cizozemska příklad úžasný! Noviny „Le Monde“ přinesly podle německých novin tuto hroznou zprávu: „Známo, že vláda ve velkovévodství Badenském zmocnila se výhradně obecné školy pod záminkou pokroku a vyhostění vlivu ducho-

venstva. Ovšem vláda naznačuje a praktikuje tam svou zvláštní mravnost. Tuť hle dosvědčení toho! Ve středu po velikonoci byly všechny školačky v Mannheimě, jenž měly konati prvé svaté přijímání, shromážděny v jednom sále, kde lékař u přítomnosti jedné učitelky dal je odkryti až ku kyčlím ku prohlížení. Asi sto děvčat ve stáří 14 let podrobeny byly tomuto bezstoudnému vyšetřování přese všechno jich se vzpírání, jich nářek a pláč. Utíkaly se pod stoly, skrývaly se mezi nářadím, odkud jich násilně vytahovali vyhrožujíce jim zavřením, nepoddají-li se prohledání vládou naporučenému. Musilit je násilně svlékati z oděvu; mnohé z dítek těch, s nimiž tak surově nakládáno, onemocněly. Veškeré město jest nad tím rozčíleno, veškery rodiny rozhořčeny jsou nad tím nehodným nařízením vládním. A jaký cíl měl tento rozkaz vlády Badenské? Noviny ministerské praví, že se jednalo o seznání, jaký vliv mají stolice ve škole na tělesný rozvoj dítek. Nuže, tu vidíte v plném lesku novomodní mravoúku liberálův.*)

Rodičové křesťanští, byli byste spokojeni s takovým vedením školy křesťanské? Nemusili byste raději sami dítky své vyučovati, než tak je nechat kaziti? Slyšte slova svatého učitele církevního — medotekoucího: „Když i (sami učitelové a kněží následkem rozkazu od Boha vzatého tak zavázáni jsou bdíti nad dítkami vašimi, že budou kdysi počet vydávati z duší jejich: čím více budete muset vy, kteří jste jich zplodili, o je-

*) „Hlas", časopis církevní, v Brně 1868, číslo 13.

jich vychování péči míti, a za jejich duše počet vydávati!"

Vy pravíte: „Na to vyučování jest času dost; dítky tomu ještě skoro nic nerozumějí; lépe jest počkati, až budou moci samy posouditi, co jest náboženství." Odpovídám: Rodičové milí, jest to blud ze všech bludů nejosudnější. Toť jest, jako byste řekli, že se až potom má na roli dobré semeno rozsívati, až už trním, bodláčím a jiným koukolem zaroste; anebo že dítky mají se teprv potom učiti svých rodičů poslouchati, ctíti a milovati, až už navyknou jich neposlouchati, zpurně a neuctivě k nim se chovati. Zdali nevíte, že dětecí věk jak ke všemu, tak i k vyučování náboženskému jest nejpříhodnější? Zapomínáte, že čemu se Jeníček nenaučil, tomu Janek učiti se nechce! Jistá jest to pravda, jak dítě uvykne, tak zůstane až do vysokého stáří svého. Přísl. 22, 6. Připustíme-li, aby kůň mladý navykl chybám, podrží jich i ve starším věku svém; necháme-li pole zpustnouti, potřebí jest pile namáhavé, aby se opět úrodným stalo; nenarovnáme-li stromek outlý přímo k oblakům vzhůru, nenabude nikdy více přímého směru; namáhání velkého potřebí jest, vykázati řece nový neobvyklý běh. A právě tak jest to s dítětem.

Tudyž musíte vy, křesťanští rodičové, býti prvními učiteli svých drahocenných dítek, musíte jako bedliví zahradníci hned outlým dítkám svým dávati směr nebeský, musíte každý škodlivý vyrůstek uřezávati a vštěpovati jim rouby ušlechtilé, nesoucí vzácné ovoce k životu věčnému. Vtlačte v srdce jejich jako vosk měkké nikoli obraz ďáblův, ale pěstujte v duši jejich obraz Boží,

bázeň Boží, poslušnost přikázaní Božích a církevních a ošklivost před hříchem. Nechať uvykají na modlitbu, na mši svatou, na přijímání svatých svátostí, na poslušnost k představeným, na zdvořilost, snášelivost, pořádnost, pracovitost, čistotu, mírnost a střídmost. Otvírejte Písmo svaté, životy Svatých, a čítávejte jim, co praví Šalamoun dítkám vašim v Přísl. 23, 15—26. Tím jako mladí stromkové k silnému kůlu připevněni, proti všem bouřím ve směru nebeském utuženi budou.

2) Vyučujte dítky příkladem svým v náboženství křesťansko-katolickém; příklad působí mnohem více, než všecko napomínání a přimlouvání; proto praví staré pořekadlo: „Slovo hýbá hrudí, příklad k skutkům pudí;“ a sv. Ignác píše: „Učíte-li pouze, máte jen jednoho svědka pravdy; pakli ale podle učení toho i jednáte, máte tolik svědků pravdy, kolik dobrých činů vykonáte.“ Co slyšíme, to nepůsobí na nás tak mocně, jako co vidíme; jelikož pak oči dítek ponejvíce k rodičům jejich jsou obráceny a dítky k nim přirozenou náchylnost mají: tudyž i řeči i jednání rodičů svých nejraději následují. — Dítě mluví mluvou těch, od nichž zplozeno a vychováno bylo. Dle toho, bylo-li od Slovanů nebo Němců zrozeno a vychováno, mluví dítě buď slovansky, buď německy; a rovněž tak mluví dítě mluvou bázně Boží a cnosti, projevuje radost v náboženství, v modlitbě a ve cnosti, neslyší-li od roditelů a vychovatelů svých nic, leč řeč bázně Boží a cnosti, a vidí-li na nich, kterak pro náboženství, pro modlitbu a bohoslužbu, pro střídmost a jiné cnosti horlí. Pozorujeli však dítě, že rodičům na náboženství nezáleží, že se nemodlejí, službám Božím neobcují,

sv. svátostí nepřijímají, chlastu, karbanu a hýřivosti oddáni jsou, slyší-li jich při každé příležitosti klnouti, nadávati, rouhati se: pak i dítky jako opice po rodičích pitvoří a kazí se. Proto dal sv. Jarolím matce Laetě toto pravidlo: „Dcera tvá ať neuzří ani na tobě, ani na otci něco, ať od vás obou ničeho neuslyší, čeho by také sama bez hříchu činiti neb mluviti nesměla.“

A kterakž by se mohli rodičové opovážiti, vytahovati mrvu z oka dítěte svého, kdežto dítě pozoruje v oku jejich břevno? Luk. 6, 42.

Zdaliž by nemohlo dítě takové odvětiti otci svému a matce své: „Ty celý v hříších vězíš, a mne poučovati chceš? Pomoz sobě samému! Luk. 4, 23. Tak alespoň to udělal jistý hoch, kterého tatínek Bumbal ráno vystřízlivěv napomínal řka: „Synáčku milý, měj Pána Boha vždy před očima, vždyť On všecko vidí, co my lidé děláme!“ Čiperný hoch odpověděl: „Jelikož tomu tak jest, pak vás, milý tatínku, upřímně lituji, nebo Pán Bůh vás včera viděl na mol opilého!“ — Nemusí-li se takový otec až pod uši zardíti, když mu dítě tak odsekne?

Jak strašný soud očekává rodiče, kteří svým zlým příkladem nikoliv vychovateli, ale vrahy dítek svých jsou, kteříž časný život jim dali, aby je zloupili života věčného! — Běda tomu, kdo pohoršení dává maličkým, pravil Pán Ježíš, lépe bylo by takovému, aby zavěšen byl jemu kámen mlýnský na hrdlo a on pohroužen do hlubiny mořské. Mat. 18, 6. 7. Proto vás, rodiče, napomíná Spasitel náš: „Nechte světlo své (dobrý příklad) svítiti před očima dítek svých,

aby viděly skutky vaše dobré a velebily Otce, jenž v nebesích jest.“ Mat. 5, 16. Jděte jako vůdce se svítilnou napřed, a dítky vaše jako nezkušení pocestní vás nejraději a nejbezpečněji následovati budou. Pravdu tu potvrzuje Písmo svaté na každé stránce. Proč byla mladá Herodiada tak ukrutna? Viděla příklad ukrutné matky cizoložnice. Mat. 14. Odkud odvozuje sv. Pavel zvláštní nábožnost žáka svého Timothea? Že tatáž nelíčená víra a nábožnost v jeho matce a babičce bytovala. II. Tim. 1, 5.

8.

Rodičové, bděte!

„Hle, otec a já hledali jsme Tebe s bolestí.“
Luk. 2, 18.

Pohleďte na mládež věku našeho, jak jest zkažená! Rodičové, při pohledu na tolik mladistvých obětí v městách i na venkově zdali nepoznáváte, že jest to horší divadlo, nežli když Herodes dal vražditi neviňátka Betlémská? Vy se omlouváte říkajíce: „Kdo za to může, když časové jsou tak zlí?“ — Ano, časové jsou zlí, ale kdo jich zlými učinil? Rodičové, nikoliv na časy neuvalujte vinu — vina padá na vás! Zkaženost lidí, zvláště vaše trestuhodná nedbalost jest původkyní zloby časové. „A co mám tedy činiti?“ ptáte se vy, a já odpovídám: „Bděte!“ Jedni praví: „My dáváme dosti pozor!“ Jiní volají: „U našich dítek toho není třeba!“ A zas jiní omlouvají se: „My nemáme kdy; náš stav, naše práce nám toho nedovolují.“

Pravíte: „My dáváme dosti pozor!“ Tedy pozorujete, zdali denně ráno a večer dítky vaše k Pánu Bohu se modlejí? — Ty, ó Bože, žehnáš takovým rodinám, kde otec uprostřed svých dítek se modlí, a Pán Ježíš jest uprostřed nich. — Rodičové, panuje-li pak tento pohnutlivý obyčej v domě vašem? Zdali alespoň bdíte, aby se dítky před vámi modlily hlasitě? Zdali jste jim řekli, proč se modliti mají? Zdali i vy před nimi se modlíte? Nedejte se lidmi spustlými klamati a svésti! Strašný osud očekává rodinu, ve kteréž Bůh všemohoucí jest Bohem neznámým, ve kteréž modlitby jsou věcí neznámou!

Pravíte: „My bdíme nad dítkami svými!“ To znamená, že jich pilně posýláte do školy, do kostela, na kázaní, na křesťanské cvičení — a že službám Božím také sami horlivě obcujete. To znamená, že ku hlasu zvonů dítky své bez meškání svoláváte a s nimi do chrámu Božího se ubíráte, abyste společně s nimi obcovali milostivému tajemství oltářů svatých! To znamená, že je příkladem nelíčené zbožnosti předcházíte.

Pravíte: „My bdíme dost, aby dítky naše byly ctnostnými!“ To znamená, že je sami nejen slovem, ale tím více příkladem svým v pravdě a ve ctnosti křesťanské vyučujete! Pakli však přišedše z kostela zlým rozmarem a hněvem svésti se dáte, pakli jazykem, na kterýž v kostele chléb andělský přijímali jste, chrlíte doma klení, pomluvy, na cti utrhání a rouhání; pakli vyučujíce a konajíce obřady náboženské hlavní povinnosti povolání svého zanedbáváte: ó rcete, co musíme o vás souditi? Co musíme říci této vaší bdělosti nad dítkami, kterou se vychloubáte? Tak dáváte dítkám svým místo chleba kamenů. (Luk. 11.)

Pravíte: „My bdíme dost nad dítkami svými!“ I táži se, zdaliž pak jich k tomu máte, aby častěji svaté svátosti přijímaly, od malomocenství duše se očišťovaly, aby jejich mladistvé srdce z oživujících pramenů svatého náboženství čerpalo vždy nové síly, nové odvahy proti nebezpečím se všech stran na ně číhajícím? A pakli mráz nevěry ovanul duši jejich, hledíte-li pak, aby zase zotavila se na výsluní vašeho dojemného domlouvání? Zdali jako sv. Monika nepřestáváte modliti se a plakati, až by syn váš a dcera vaše vrátili se na cestu dobrou, s kteréž byli pobloudili? Zdali noční dobou vstáváte s lůžka svého a prohlížíte lůžka dítek a čeledínů svých — zdaliž čítáte hlavy svých milých, a postrádajíce někoho z nich v hodinách nočního odpočinku, zdaliž vstáváte jako sv. Josef a Maria Panna, abyste hledali bloudící ztracené dítko, až ho naleznete? Zdali se slzou otecké a a mateřské domluvy říkáte: „Proč jsi nám to učinilo, dítě! Aj otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe!“

Pravíte: My bdíme dost nejen nad tím, aby dítky naše byly nábožné, ale bdíme také nad jejich nevinností, bdíme nad čistým mravem dítek svých!“ — Snad vyzvídáte, do kterých domů vaše dítko častěji chodí a co tam dělá? Snad se nebojíte toho neštěstí, které se již tisícům křesťanů přihodilo, aby se vám oči teprvé tenkráte otevřely, až bude pozdě. Víte, že mladí lidé utkávají mezi sebou známosti, kterým se dá snadno předejíti, které však, jsou-li jedenkráte zapředeny, nedají se tak snadno roztrhnouti, které navzdor rodičům s tím větší zuřivostí se udržují, a obyčejně s veřejnou hanbou jejich se končí!“

Pravíte: „To však přece nemůžeme zabrániti dítkám svým, aby žádných známostí neměli? Máme-li jim štěstí kaziti? A kdožby jich uhlídal?“ — Rodičové, vy milujete dítko své, dceru svou, jako Jakub miloval Josefa syna svého; ale miláček váš jest v nebezpečenství, že jej divoká zvěř roztrhá; a vy pokojně spíte, an zvíře divoké blízko vás dlí, a již se hotoví, aby padlo na dítě vaše? O vstaň, matko, vstaň otče, vezmi dítě své a utec s ním! Nepoznáváte-li na zrádných posuncích, na svůdných řečech jistých přátel, že jsou učinění Herodesové, jenž číhají na vraždu nevinného dítěte vašeho?

Pravíte: „nevinnost dítek jde nám nad život náš!“ — Dobře! ale podívejte se, jaké knihy a noviny dítky vaše až pozdě do noci bedlivě čtou; obsah knihy tak jímá duši jejich, že nemohou usnouti. Nejste-li ve vlastním domě cizinci? Prohlédáte-li lůžko syna svého, kterýž zamyšlen bývá, tupým býti se zdá, lidí se štítí a rád sám pro sebe prodlévá?

Pravíte: „Nevinnost dítek jde nám nad život náš!“ — Ale bdíte-li nad nimi, když si mezi sebou hrají? Zvolili jste za čeledíny a soudruhy dítek svých takové osoby, jaké měl mladý Tobiáš na cestě ku strýci? Jací pak jsou domácí přátelé, kteříž mají denně přístup do domu vašeho? Zdali čeledínové a všickni do domu příchodící spravují se zásadou: „Přítomnost dítěte jest svatá?“ Zdaliž i vy ten ohled máte na vlastní dítky své, abyste před nimi jen to mluvili a činili, co jich vzdělává a nepohoršuje? Či snad mělo by se i vám přivolávati: „Pozor, jsou zde děti?“ Zdaliž je sami nevodíte jako řezník telata na jatky k zabití, když je propouštíte, posýláte nebo

béřete do rozpustilých divadel, do drzých plesů, do divokých veselek, do nestydatých schůzek, do společností hrubých, surových a nemravných nevzdělanců a k tancům až do bílého rána trvajícím?

O bděte nad dítkami svými! Neříkejte, ony jsou dosti opatrny, u nich toho není potřeba. Dítě je dítě, a vy sami, nebdíte-li, nevíte, jak vás šidí. Domníváte se, že jest v kostele, a zatím — — — domníváte se, že jest poctivě ošaceno, a zatím — — — domníváte se, že jest upřímné, a ono vás hanebně podvádí, proto že nebdíte. Bez vaší bdělosti i hodné dítko zbloudí, pokazí se. —

„Neříkejte: „Nemáme kdy na děti dávati pozor.“ Nač pak byste měli kdy? Kde jest dražší klenot, nad nímž byste bděli, nežli jsou dítky vaše? — Bděte, a kdyby se dítky na bezcestí octnuly, jako dítky vašich slzí nemohou věčně zahynouti.

9.

Rodičové, kárejte!

„Kdo šetří metly, nenávidí syna svého; ale kdo ho miluje, v čas jej tresce.“

Přísloví 13, 24.

Jsou dítky požehnané, dítky od Boha tak šťastně nadané, že jim stačí dobro toliko připomenouti, by ho milovaly a konaly; ony takořka samoděk nastupují dráhu ctnosti, a kráčejí po ní beze všeho namáhání; milost Boží téměř sama jich vychovává, a moudrost i láska rodičů jest jako jen k výpomoci přidružena. Šťastní rodičové, užívejte štěstí takového a děkujte za ně jako nábožní rodičové Tobiášovi.

Avšak nejsou všickni rodičové účastni štěstí takového; jsouť rodiny, v nichž lehkovážnost, lenost, tvrdošíjnost, zloba a svody spikají se ku zkáze dítek. Běda takovým rodičům, pakli se nerozpomenou v pravý čas na své právo a na svou povinnost: „Kárejte!“

Rodičové hleďte, nejprvé získati dítky své pro cnost láskou svou; zbuzujte v nich přesvědčení, že jest čest býti ctnostným; představujte jim, co víra svatá slibuje cnosti, a čím hrozí hříchu. Když však srdce své uzavírají proti všem dojmům lásky, cti a náboženství, když neohlížejí se na vaše výtky a slzy, a setrvají v hříšném obcování svém, když nepřestávají do spolků choditi, které jste jim zakázali, známosti udržovati, jež mravnosti jejich záhubou hrozí, když mluví nectná a rouhavá slova, když zanedbávají své povinnosti, když na vás se sápou a neslušně vám odpovídají: tenkráte chopte se prostředků nejpřísnějších, zahořte hněvem posvátným, pozdvihněte ruku svou, a trestejte dítě nezdárné, jak Písmo svaté velí; nedbejte již na hlas lásky, nébrž na hlas povinnosti; onyť slepě pádí do záhuby — vy jich musíte zadržeti; rány, které na ně padati budou, je nezabijí, a vy je vyrvete ze záhuby věčné. „Neodjímej od pacholíka kázně; nebo budeš-li ho mrskati metlou, neumře; ty je metlou mrskati budeš, a duši jeho z pekla vysvobodíš.“ Přísl. 23, 13. 14. Ať dítky ucítí, čeho se od vás obávati mají, pakli zapomenou na úctu vám povinnou; avšak ať u prostřed těch postrachů znamenají, že jich tresce otec, matka nikoli z ezloby, ale z lásky a z povinnosti.

Vy se snad chvějete, slabí rodičové, a

pravíte: „Oh, já nemohu ublížiti dítěti svému, nemohu vidět, aby plakalo; toť protiví se povaze mé!“ — Milí rodičové, Bůh sám, který nás miluje více, než kterýkoliv otec, kterákoliv matka milovati může děti své, zdali nás, když toho zasluhujeme, netresce výčitkami svědomí? Nesesýlá-li na nás nemoci a svízele, nekárá-li nás ranami nejcitelnějšími — proto, aby nás uchránil záhuby věčné? Nuže, podle toho vzoru spojujtež i vy něžnost s přísností. — Vy se toho lekáte? Nebojte se; dítky vaše budou vám líbati ruku, kteráž je trestala; ony vám samy vyznají, že trestáním ukázali jste jim lépe lásku svou než dřívějším celováním a lichocením; radost z vyplněné povinnosti prouditi se bude útrobou vaší.

Vy se lekáte ublížiti dítěti svému? A nehrozíte se myšlénky, spatřiti je jednoho dne celým světem opovržené a vyvržené? To pomyšlení vás neděsí, že ony časem svým své i vaše jmění prohýří, své zdraví zničí, života sobě i vám ukrátí? Té myšlénky se nelekáte, že jednoho dne dítky vaše slze zoufalosti prolévati, a snad na popravu vedeny budou? Zdali nevyznali všickni nešťastníci, se kterými to až na popravu došlo, žeby nebyli tak hluboce sklesli, kdyby jich byli rodičové záhy dle zásluhy trestávali? Té myšlénky se nehrozíte, že dítky vaše jedenkráte co nekající hříšníci zemrou a od Boha zavrženy budou? Slabí rodičové, vrahové vlastních dítek svých! Zdaliž by nebylo lépe, jich ani na svět nepřivésti? A nechcete-li sami, proč je nedáte kárati cizou rukou?

Když se ke všemu jen smějete, když na všecko co dítky dělají, nemáte jiného slova leč: „Vždyť jsou to děti;“ když, místo cobyste učitelům za

to děkovali, že hledí přísností napraviti, co vy trestuhodným shovíváním kazíte. jim ještě nadáváte; když čeledínům život ztrpčujete, že si od rozverných děcek vašich nedají všecko líbiti; když celému světu nevěříte, jen abyste svým dítkám věřili: zdali nedokazujete, že se vám nedostává ani potřebné ráznosti, ani dobré vůle, že po svých nejsvětějších povinnostech nerozumně nohama šlapete, že se spásou dítek svých hříšnou a nebezpečnou hru tropíte, že hrozeb Božích si nevšímáte, že nejste oblažiteli, ale vrahy dítek svých?

Pravíte: „Dítky moje jsou ještě příliš ontlé, jest brzo, jich trestati a kárati!“ — Předvídám čas, kdy přijdete řkouce, že již je na trestání pozdě, že dítky jsou příliš dospělé, než aby mohly trestány a kárány býti. Vy nikdy nemáte kdy, abyste plnili jednu z nejsvětějších povinností svých, a váháte, odkládáte, jakoby strom neměl narovnáván býti, právě pokud ještě mladičký a ohebný jest; jakoby se nemělo užívati léku právě tehdáž, kdy neduh první útoky na zdraví provodí; jakoby se neměl koukol právě tenkráte vytrhovati, když počíná zmáhati se a bujněti. Přijde čas, kdy toho budete pykati, kde sobě nazpět budete přáti onu chvíli, kdy jste přísnosti užiti mohli, ale nechtěli; čas, kdy přese všecko hoře vaše nikdo nebude litovati ani vás, ani dítek vašich, i kdyby to dovedly až tam, kde marnotratný syn se octnul. Nedím-li tedy pravdu, že nejste oblažiteli, ale vrahy dítek svých?

Jiní mluví: „My dost trestáme dítky své, a v tom ohledn s pokojným svědomím předstoupíme před soud Boží.“ — Vy jich trescete? Ale proč? Že pěkně nestojí a nedrží tělo své; že oděv jejich není dosti čistý,

šperky a okrasy těla dosti vkusné; vy jich káráte, že nemají vnadnou chůzi, že proti pravidlům zdvořilosti chybují, že nedělají obratné poklony, že se zmátly v řeči, že nesprávně promluvily; a dobře tak, můžete, musíte dítky kárati; ale mníte-li, že s tím již jest všecko nebo to nejdůležitější odbyto, pak věru špatně konáte povinnost svou. Vy trestáte ale proč? Že vás vede stranictví; trescete každou sebe menší chybu co nejpřísněji, proto že to dítě nemáte rádi, a proč? že jest nevlastní, nebo že nemá krásnou tvář; trescete ho pro něco, zač ono nemůže; že nemá dosti vtipu a darů přirozených; trescete ho pro chyby, jichž dopustilo se více z nepředloženosti nežli ze zloby, kdežto jinému dítěti, kteréž jest obratné, lichotivé, a vám se líbí, vše promíjíte.

Trescete, kde byste trestati neměli. — Ty, matko, máš zlost na svého muže a vyléváš si ji na nevinných dítkách; jejich nevinné tělo musí býti bleskovodem tvojí manželské zlosti. Ty tlučeš dítko, kteréž nerado roztlouklo hrnec za několik krejcarů, kdežto si toho ani nepovšimneš, kterak ono lže, kleje, krade a t. d. Nemusí-li takové dítko z toho souditi, že lhaní, klení a kradení není nic zlého, ale hrnec bez úmyslu zlého roztlouci že jest náramným proviněním?

Trescete, ale nerozumně a divoce! V prvním zápalu zlosti tlučete dítky své každým nástrojem, který vám do ruky přijde; tlučete do nich jako do hovad, do soumarů — bez ohledu, kam rány vaše padnou, bez ohledu na to, že jich můžete zabiti, nebo z nich mrzáků nadělati, že takovým potrestáním způsobíte více zlého než dobrého, jelikož tím patrně dokazujete, že nikoli z lásky, ale ze zloby trestáte.

Trescete, ale až jest pozdě, až když veřejné pohoršení dávají, a to jen ledabylo. Rodičové, dítky vaše zhynou, jako Ofni a Finees, a vy jako Heli.

Trescete, ale co se při tom naklejete, jak při tom dítky proklínáte, jak rouhavá slova při tom chrlíte z úst svých! Rodičové, nikoli hovadský vztek, ale láska ať vám dává metlu do ruky, aby se naplnilo slovo sv. apostola Pavla řkoucího: „Otcové, nepopouzejte (přílišnou přísností) k hněvivosti dítek svých, aby nebyli malomyslní.“ Kolos. 3, 21.

Pravíte: „Dost jsme trestali, ale všecko jest, jako bychom hrách na stěnu házeli.“ Je pravda, stává se někdy i nejlepším rodičům, že mají dítky nezdárné; ale nezoufejte; nebeský Pán vám jich časem dovede obrácené jako Augustiny; vy pak čiňte svědomitě povinnost svou a modlete se jako svatá Monika.

Podle těch zásad vychovávejte syny a dcery své, a vychováte z nich národu a Církvi členy vážené a blažené.

— X.

Tisk B. Stýbla v Praze.

Manželství.

Obsah:

1. Úkol spisu.
2. Společnost.
3. Manželství původní.
4. Manželství porušené.
5. Manželství napravené.
6. Manželství za svátost povýšené.
7. Manželství vždy za svátost považováno.
8. Manželství měli všichni národové za věc náboženskou.
9. Návrh nového zákona manželského.
10. Chytrost synů tohoto světa.

Beneš Method Kulda,
kníž. arcib. vikář, okresní školdozorce, farář Chlumský.

Cena 16 nkr.

CÍRKEV A NÁROD.

Obsah:

1. V Církvi spása národu.
2. Církev a národ, poměr obou k sobě.
3. Co učinila Církev z národů?
4. Oblažení národa našeho vstoupením do Církve.
5. Církví v posledních stoletích zachován národ náš.
6. Zpronevěření se Církvi bylo národu našemu vždy záhubné.
7. Církev národní jest rozkolnictví národ usmrcující.
8. Církev pojišťuje i pro budoucnost národnost naši.

Vydavatel:
BENEŠ METHOD KULDA,
kníž. arcib. vikář, okresní školdozorce, farář Chlumský.

Cena 16 nkr.

Z KNĚHTISKÁRNY B. STÝBLA V PRAZE.